

Η ΝΑΖΙΣΤΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ

«Αίμα, τιμή, Χρυσή Αυγή»
Επινίκιο σύνθημα

Στις εκλογές της 6ης Μαΐου, οι έλληνες ψηφοφόροι έδωσαν 7% και 21 έδρες στο νεοναζιστικό κόμμα της Χρυσής Αυγής (ΧΑ). Η πρώτη αντίδραση στο ενδεχόμενο να υψωθεί ναζιστικός χαιρετισμός στην ελληνική Βουλή, και να πολλαπλασιαστεί στους δρόμους της χώρας, είναι προφανώς η αποστροφή. Μέρος του λαού έκανε, δημοκρατικά, μια βαθιά αντιδημοκρατική επιλογή. Τώρα, θα πρέπει επειγόντως να κατανοήσουμε το φαινόμενο.

Το πρώτο ερώτημα είναι, βέβαια, πώς προέκυψε το ποσοστό της ΧΑ. Εδώ, η αποσύνθεση του κρατικού μηχανισμού στις ποικίλες εκφάνσεις του προσέφερε το ευνοϊκό πλαίσιο σε μια μακρά διαδικασία που ξεκινά από τις πρώτες εμφανίσεις της ανασυγκροτημένης ακροδεξιάς στην Ελλάδα (ΛΑΟΣ). Η δημοκρατία, θεσμικά και ουσιαστικά, υπονομεύθηκε συχνά βάναυσα εκ των έσω, μέσα στην κρίση του κομματικού συστήματος και της πολιτικής αντιπροσώπευσης. Η οικονομική κρίση, η ανεργία, η διάλυση της μεσαίας τάξης, έγιναν ο καταλύτης μιας περαιτέρω όξυνσης.

Σε αυτό το έδαφος, ο ακροδεξιός λόγος ρίζωσε για πολλούς ακόμη λόγους: η φοβική, ακραία συντηρητική και αντιπολιτική στάση διείσδυσε χωρίς ιδιαίτερες αντιστάσεις στα δύο κόμματα εξουσίας, στο ΠΑΣΟΚ (βλ. Λοβέρδος, Χρυσοχοϊδης), στη ΝΔ (η επιβολή της λογικής του Δικτύου 21, στοχοποίηση του νόμου Ραγκούση για την ιθαγένεια) και στις κυβερνητικές πολιτικές τους (στρατόπεδα συγκέντρωσης μεταναστών, διασυρμός των οροθετικών γυναικών κ.ο.κ.)· το ΛΑΟΣ, προβεβλημένο σκανδαλωδώς επί έτη από ΜΜΕ ποικίλων αποχρώσεων, κατέκτησε νομιμοποίηση και σε ανώτατο επίπεδο, μπαίνοντας σε μια κυβέρνηση «εθνικής ανάγκης», παρότι η ψήφος του δεν ήταν καν απαραίτητη· η ανύπαρκτη πολιτική για τη μετανάστευση και την ασφάλεια του πολίτη άνοιξε πεδίο δόξης στον συναφή ακροδεξιό ακτιβισμό· η κατάχρηση του μονοπωλίου της νόμιμης φυσικής βίας από τα πάνω, στο πλαίσιο της «μνημονιακής έκτακτης ανάγκης» και μάλιστα από μια αστυνομία σχετικώς αυτονομημένη από την πολιτική της ηγεσία (με περίπου έναν στους δύο αστυνομικούς να ψηφίζουν κατά τις ενδείξεις ΧΑ!), συναντήθηκε με πρακτικές άσκησης βίας, κυρίως συμβολικής αλλά και φυσικής, από τα κάτω (αν θυμηθούμε και τις αντικοινοβουλευτικές κρεμάλες για τους «προδότες» στην «πάνω πλατεία» Συντάγματος ή τους προπηλακισμούς βουλευτών) σε ένα πλαίσιο «αντιμνημονιακής» αντίδρασης που συχνά έμοιαζε να αναζητά μια αντισυστημική, αντιπολιτική δύναμη που θα τιμωρήσει τους «διεφθαρμένους» πολιτικούς στο σύνολό τους.

Μολονότι έτσι συγκροτήθηκαν οι κοινωνικές και πολιτικές υποδοχές μιας διευρυμένης ακραίας δεξιάς ψήφου που ευνοεί φαινόμενα τύπου Καμμένου κλπ., πρέπει

ωστόσο να υπογραμμιστεί ότι η ΧΑ συνιστά μια ποιοτική τομή: εδώ, και μόνον εδώ, υπάρχει μια ρητά ναζιστική οργάνωση, με έναν αρχηγό-Φύρερ και την προσωπική του φρουρά, με ανοιχτούς λογαριασμούς με τη δικαιοσύνη και με ομάδες που υποκαθιστούν βιαίως την ανυπαρξία δημόσιας πολιτικής σε μια σειρά ζητήματα, στις γειτονιές και στα σχολεία. Ένα καθόλου ασήμαντο μέρος της ελληνικής κοινωνίας βρήκε σε αυτό το συγκεκριμένο μόρφωμα μια αποτελεσματική σιδερένια γροθιά, έναν αντισυστημικό εκδικητή.

Είναι φανερό ότι η παρουσία της ΧΑ δεν περιορίζεται στο υποβαθμισμένο κέντρο της Αθήνας, μολονότι αυτό στάθηκε αφετηρία και επίκεντρο της δυναμικής της. Πέτυχε εξίσου υψηλά ποσοστά στις πόλεις αλλά και στην περιφέρεια, δηλαδή απλώθηκε σε ολόκληρη τη χώρα –κυρίως, αλλά όχι μόνο, σε παραδοσιακά δεξιόστροφες περιοχές, όπως ορισμένοι νομοί της Πελοποννήσου. Μάλιστα, η ψήφος στη ΧΑ ήταν μια νεανική (και αντρική) ψήφος: δεν την ψήφισαν οι συνταξιούχοι αλλά τα Λύκεια, όπου ο ναζιστικός ακτιβισμός διεισδύει σταθερά τα τελευταία χρόνια. Φαίνεται δε να είναι ψήφος με σχετικά υψηλό βαθμό ταύτισης, συνεπώς δυσκολότερα αναστρέψιμη.

Πώς μπορεί να εξελιχθεί αυτή η απειλητική τάση; Ενδέχεται να αποδειχθεί μια ακραία αλλά παροδική ψήφος διαμαρτυρίας· ενδέχεται να ενσωματωθεί και σταδιακά να αποριζοσπαστικοποιηθεί, όπως συνέβη με το ΛΑΟΣ· ενδέχεται όμως και να ενισχυθεί, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, δεδομένου ότι αποκτά κοινοβουλευτική εκπροσώπηση, προβολή, πόρους υλικούς και συμβολικούς. Παραμένει, όμως, το κομβικό ερώτημα πώς αντιμετωπίζεται ο νεοναζιστικός λόγος και η πρακτική. Η λογική τής μη δημοσιοποίησης της δράσης της ΧΑ μοιάζει να την ευνόησε, έτσι ώστε πολλοί ψηφοφόροι να τη θεώρησαν ως ένα απλώς αντισυστημικό κόμμα και όχι ως αυτό που πραγματικά είναι. Αντίστροφα, όμως, η απομόνωση της ΧΑ δεν είναι άραγε και στοιχειώδης δημοκρατική υποχρέωση των υπόλοιπων πολιτικών δυνάμεων; Όπως και να έχει, δύο προϋποθέσεις μοιάζουν αναγκαίες: να αποκρουστεί η διάχυση και νομιμοποίηση του αντιπολιτικού, και εν τέλει ακροδεξιού λόγου, στο μισό τουλάχιστον του πολιτικού φάσματος, αλλά και να μην επαφίεται πλέον στα φουσκωμένα μπράτσα των χρυσαυγιτών η άσκηση κρίσιμων για την κοινωνία πεδίων πολιτικής, όπως η ενσωμάτωση των μεταναστών ή η ασφάλεια των κατοίκων των πόλεων.

Η Σύνταξη